

- 1) “Het is te gek voor woorden dat we hier vandaag staan”, zo opende de advocaat van KPN zijn pleidooi in deze zaak. In de telecom-wereld, waar partijen regelmatig de rechtszaal nog niet uitgelopen zijn of er alweer vechtend inrollen,¹ zal deze gedachte vaker opkomen. Het is echter de vraag of het in dit geval een terechte constatering is. Deze zaak betreft een executiegeschil over de uitleg van het begrip *homepage*. De rechter had eerder bepaald dat de rectificatietekst een zesde deel van de homepage diende te beslaan.² Naar de geest van dit vonnis verstaat de eiser daaronder het zichtbare deel, naar de letter de gedaagde de gehele (ook niet zichtbare) pagina.
- 2) De krant is het medium waar traditioneel veel in gerectificeerd wordt. Steeds vaker dienen rectificatieteksten ook op internet te worden geplaatst. Dit zijn twee verschillende werelden. Aan de ene kant de tastbare papieren krant, met een vast formaat (meestal A2, soms A3), altijd een voorpagina, een achterpagina, etc. Aan de andere kant het elektronische internet, met pagina's met wisselende formaten, vanuit zowel de kant van de aanbieder (al dan niet gefixeerde frames, fonts; hoeveelheid content per pagina, etc.) als de afnemer (schermgrootte, instellingen, etc). De plek in de krant waar een rectificatie moet komen te staan en de grootte van de rectificatie is nauwkeurig aan te geven. Hoe op het internet rectificaties moeten worden vormgegeven is een vraag waar rechters duidelijk mee worstelen.
- 3) Soms wordt niets gespecificeerd: “Beveelt Specsavers om binnen drie werkdagen na betekening van dit vonnis op de website www.gedonderindeglazen.nl gedurende twee weken de navolgende rectificatietekst te plaatsen (...).”³ Soms nog minder, want ontbreekt een aanduiding voor hoe lang de tekst op internet moet staan: “duidelijk op de website, www.consumentenbond.nl, in het gebruikelijke lettertype en zonder commentaar een rectificatie te plaatsen met de volgende tekst: (...)”⁴ Wellicht dat uit het feit dat de rectificatietekst ook in de Consumentengids diende te verschijnen een tijdsperiode moet worden afgeleid voor internet die ligt tussen de verschijning van twee nummers?
- 4) Andere rechters gebruiken op niet eenduidige wijze het begrip scherm: “op de openingspagina van haar website (...) overigens in opmaak met het overige gedeelte van de homepage vergelijkbare wijze over een achtste gedeelte van het scherm.”⁵ Welk scherm? Een 21 inch, 17 inch, laptop, ultra-light laptop, palmtop? Eveneens zwaar leunend op papieren standaarden maar iets duidelijker is de volgende aanduiding: “een rectificatie met een afmeting van tenminste 20 bij 15 cm (bemeten van een 17" scherm), goed zichtbaar, op te nemen boven aan de homepage.”⁶ Ook hier is echter discussie mogelijk. Zo meende KPN dat Pretium hier niet aan voldaan had, maar stelde de rechter anders vast:⁷ “Ter terechtzitting is duidelijk geworden dat het formaat waarin de rectificatie op een beeldscherm getoond wordt, afhankelijk is van de resolutie van het betreffende beeldscherm.

¹ Zie bijvoorbeeld M.L. Boonk, Noot bij Voorzieningenrechter Rb. 's-Gravenhage 12 november 2004 (Pretium/Yiggers) in *Jurisprudentie Internetrecht – annotaties*, te verschijnen bij Kluwer 2006 (M. van der Linden & A.R. Lodder, red.), <http://pubs.cli.vu/pub256.php>.

² Dit executiegeschil heeft betrekking op het vonnis gewezen in de zaak Vzr. Amsterdam 17 november 2005, LJN: AU6415 (KPN/Tiscali).

³ Vzr. Amsterdam 16 oktober 2003, LJN: AM0361 (Hans Anders/Specsavers). In vergelijkbare zin Vzr. Den Haag 29 juli 2005, LJN: AU4076.

⁴ Vzr. 24 maart 2005, LJN: AT3140 (C1000/Consumentenbond).

⁵ Vzr. Alkmaar 29 augustus 2003, LJN: AI1606 (KPN/Multikabel).

⁶ Vzr. Haarlem 11 juli 2005, LJN: AT9082 (KPN/Casema). Eveneens Vzr. Haarlem 24 november 2005, LJN: AU6845 (KPN/Pretium).

⁷ Vzr. Haarlem 16 december 2005, LJN: AU8231 (KPN/Pretium).

Pretium heeft, naar zij stelt, haar rectificatie afgestemd op de veel gebruikte resolutie van 800-600 pixels. Op een dergelijk scherm is de gehele rectificatietekst zichtbaar.” Als de rechter een duidelijke aanduiding wil geven dient hij dus niet alleen de afmetingen van het scherm hierin te betrekken, maar ook de gebruikte resolutie. Eigenlijk zouden browser-instellingen ook meegenomen moeten worden, hoewel een doorsnee instelling bestaat die bijvoorbeeld in Explorer ‘Normaal’ heet en in Mozilla ‘100% Original Size’.

- 5) Beter passend bij de online omgeving is om op de homepage niet de rectificatietekst als zodanig op te nemen, maar een link die vermeldt dat de rechter rectificatie bevolen heeft. De tegenwerping dat dan geclickt moet worden alvorens de tekst zichtbaar wordt en dus de tekst nauwelijks gelezen zal worden, is redelijk eenvoudig weerlegbaar. Dat geldt immers evenzeer voor de rectificatieteksten op de homepage zelf. Bovendien wordt de mededeling *dat* er gerectificeerd moet worden in dit geval waarschijnlijk eerder opgemerkt. Ook hier is de rechter vooralsnog onnauwkeurig in zijn aanduidingen. Op welk scherm en met welke resolutie moet de link bijvoorbeeld 3 bij 7 centimeter zijn⁸ en in vergelijkbare zin: *tenminste* 3 bij 6 centimeter (op een 17 inch scherm).
- 6) Hoe duidelijk is nu de in deze zaak gehanteerde “zesde deel van een homepage”? Op zich volstrekt helder.⁹ Geen schermgrootte, resolutie of browserinstelling die enige invloed heeft op dit zesde deel: onder alle omstandigheden blijft dit een zesde deel. De uitvoering is minder eenvoudig. Hiervoor is nodig dat aangegeven wordt dat de rectificatietekst bij wisselende content steeds 1/6 deel blijft. Als deze nl. gefixeerd zou worden, is na de toevoeging van een enkele zin op de homepage de rectificatietekst minder dan 1/6 deel (en is een dwangsom verschuldigd). Deze dynamiek van homepages kan ondervangen worden door bijvoorbeeld van een ‘rectificatiefraam’ aan te geven dat op basis van de op enig moment aanwezige overige content steeds berekend wordt dat dit frame een 1/6 deel beslaat. Niet alleen lastig implementeerbaar, maar bovendien niet eenvoudig integreerbaar binnen een op een homepage gehanteerde opmaak. Het vonnis was dus in de letterlijke betekenis uitvoerbaar, zij het met moeite.
- 7) Klemmender is dat de fixeerde aanduiding 1/6 deel voor het dynamische begrip homepage tot onevenredige en onredelijke uitkomsten kan leiden. De meeste telecom-aanbieders hebben klaarblijkelijk hun pagina zo ontworpen dat deze in beginsel in één scherm past,¹⁰ maar bij bijvoorbeeld het Nederlandse bedrijf Pretium,¹¹ dat met telecomaanbieder Pretium tot de Pretium groep hoort, zou dit betekenen dat de rectificatietekst het *hele scherm* beslaat, of bij bepaalde instellingen zelfs meer dan het hele scherm.
- 8) Dit *kan* de rechter eenvoudigweg niet bedoeld hebben, dat de omvang van de rectificatietekst fluctueert afhankelijk van de hoeveelheid content die aangeboden wordt. Niet verwonderlijk dat de insteek van Tiscali het zichtbare deel van de homepage was. In dat geval wijzigt bij wisselende content een zesde deel niet.
- 9) De rechter in het eerdere geding zag zich overigens geconfronteerd met een onuitvoerbare eis. In de oorspronkelijke dagvaarding van KPN was een plaatje

⁸ VZr. Rotterdam 8 september 2005 (Pretium/KRO), een gescande versie van het vonnis is te vinden op http://www.boek9.nl/weblog2/images/2005-09-08_pretium_-_kro.pdf

⁹ Ik laat even buiten beschouwing dat bij sommige sites er zogenaamde introductiepagina's zijn die bijvoorbeeld een taalkeuze geven (bijvoorbeeld www.hrd.nl) en er dan weer discussie mogelijk is over wat nu precies als homepage moet gelden.

¹⁰ Bijvoorbeeld <http://kpn.com>, <http://tele2.nl/>, <http://upc.nl/>, <http://t-mobile.nl/>, <http://vodafone.nl/>.

¹¹ <http://pretium.nl>

opgenomen waarop een aantal personen vijf Billboards met korte teksten als ‘Geen KPN meer nodig’ en ‘Supersnel ADSL’ omhoog hielden. Met de beste wil van de wereld is niet duidelijk hoe een rectificatietekst van iets meer dan 50 woorden “in het lettertype en in de grootte identiek aan de mededeling zoals hiervoor onder punt 9 sub a weergegeven” kan zijn. Die mededeling was het zojuist beschreven plaatje.

- 10) De rechter kwam dus met een eigen invulling (1/6 deel) die ongelukkig uitpakte. Zoals hierboven aangegeven, wordt door rechters de wijze van een rectificatie op internet veelal niet evident aangeduid. Een landelijke richtlijn of standaardcriterium lijkt hier op zijn plaats en zou voorkomen dat iedere rechter zelf een omschrijving formuleert dan wel een eerder (foutief?) gebruikte overneemt.
- 11) In ieder geval dienen advocaten en rechters zich meer bewust te zijn van het feit dat waar het rectificaties betreft het internet niet hetzelfde is als een (elektronische) krant. Of nu voor een link bovenaan de homepage wordt gekozen of een kader met de eigenlijke tekst, steeds moet aangegeven worden van welk scherm wordt uitgegaan (bijvoorbeeld 17”), welke resolutie (bijvoorbeeld 1024 bij 768), en welke browser-instellingen. Ook denkbaar is meer generiek aan te geven dat een link (bij kader met tekst is dit al lastiger) bovenaan de pagina moet worden opgenomen waarbij de tekst dient aan te sluiten bij de overige tekst op de website. Dit laatste zal echter weer tot onduidelijkheid aanleiding kunnen geven.
- 12) Nu de KPN er zo op hamerde dat onder homepage bij een rectificatie ook het niet-zichtbare deel dient te worden verstaan, is de verleiding groot de rectificatietekst dan ook maar op dit niet-zichtbare deel te zetten. Voor een ieder is echter duidelijk dat hiermee geen recht gedaan wordt aan de aard van een rectificatie. Ook illustreert dit waarom gezien de ongetwijfeld onbedoeld ongelukkige aanduiding “een zesde deel van de homepage”, de met de geest van het vonnis strekkende interpretatie (het zichtbare deel) het meest in de rede ligt. We kunnen het met de opening van de advocaat van KPN dan ook eens zijn, maar op andere gronden: KPN had de uitleg zoals door Tiscali voorgesteld moeten volgen. Gelukkig deed KPN dit niet en is er weer een interessante uitspraak aan het internetrecht toegevoegd.

A.R. Lodder¹²

¹² Arno Lodder is sectiehoofd IT recht Computer/Law Institute en directeur van het Centre for Electronic Dispute resolution.